Број 146. У Темишвару, недеља 9. (21.) децембра 1879. Год. II.

НАРОДНИ ГЛАСНИК.

ИЗЛАЗИ: СРЕДОМ, ПЕТКОМ И НЕДЕЉОМ.
Стаје: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину
На годину: ..... фор. 12
„ по године..... „ 6
„ четврт год. ..... „ 3

За Србију и Црну Гору 35 фран., за Немачку 40 фран., — За Бугарску, Румунију, Грчку, Италију, Русију и Швајцарску 45 фран., за Француску, Енглеску и Америку 50 фр.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА
Temesvár (Josefstadt) Schiffgasse 17.

За огласе плаћа се од обичног реда 6 пов. и сваки пут 30 пов. биљеговина.
Припослано плаћа се од реда 10 пов.
Рукописи се не враћају.

Темишвар 8-ог децембра.

Док се шеф српскога кабинета по неким страним листовима хвали, како му добро испадају послови у скупштини, дотле његове колеге падају и ничу као печурке. За психологе и ескулапове потомке врло занимљив може бити појав, како се здрави министри у Нишу изненада поболевају, а болесни на један мах опорављају. Били се и ту могла применити она хитијенска теорија, која вели, да већ заражена природа боље подноси кужну атмосферу? Или она друга, која тврди, да окужена тела, преносећи заразу у здраву атмосферу, ређе угину, но она тела, која су од њих заражена?

Али било како му драго, тек то стоји као необорив факт: да се болесни Ристић држи на министарским ногама, а дебели Матић, жилави Владимир, крепки Вељковић и млађани Мишковић за кратко време изгубише драгоцено министарско здравље. Једнога спопадоше грчеви од силних интерпелација у скупштини. Другога заболеше леђа од толиких буботака опозиције. Трећега изневерише очи проучавајући предлоге свога претходника. Четврти пати од лупања срца, зар и страха, да му не пропадне претоварени буџет. Нишка боница пуна је министарских болесника, али је лекарска нега боља у Београду, па за то их једног по једног тамо оправљају... Та здравље је највеће благо овога света! Једини Туцак и бељински јунак Ранко, што још не посрћу. Они се оберучке држе за Јовине скуте. Ако се спотакну, повући ће за собом и њега. Ако остану, братски ће поделити скупштинске шамаре с њим. Рачун је добар, само да га хоће потписати онај, чије се коже највише тиче. Да ће ту двојицу Ристић држати, догод му устребају њихова широка леђа у скупштинској гимнастици, о томе нико не сумња. Али, да ће у случају потребе очупати своје скуте из њихових шака и пустити Ранка и Туцака да се преко главе преметну, то је сигурно, као два пут два четири.

Ристић хоће да влада. Власт је — елемент његовога живота, главна мета свију његових жеља, најмилија замисао његових амбиција. Без власти, Ристић би се осећао несрећан, понижен, ништав. Као такав, он ће радије изменити још два туцета министара, одржаће небројено „число“ противничких шамара, ставиће на карту устав и престо, кнеза и династију, мењаће сто пута длаку, али своју властољубиву ћуд и жуд — никада! Само је њему могло поднети, да скупштинску струју противу финансиске политике владине протумачи на штету једног јединог Владимира; да скупштинску осуду противу вршења правице под његовом владом баци на јадног Матића; да свога избраника, Вељковића, пусти да падне, након дводневног министровања. Само његовој страсној пожуди за одржање власти могло је поднети, да мирно прогута чемерне пилуле скупштинских разлога и да се цинички понаша према посланицима, који му у очи рекоше, да је под њим рађено „хајдучки и разбојнички“ (види говор параћинског посланика у „Срп. Новинама“), или га, као ваљевски посланик, жигосаше, као лажљивог родољуба, „који уме да побледи и да начини озбиљно лице, као да му је само аманет народни на срцу... а овамо брани финансиски рад владин, који није ништа друго, до харамилук, хајдлукук...“ (говор посл. Глишића.)

Лако може бити, да ћемо до који дан чути, како је цела министарска дружина одпутовала из Ниша, али то неће сметати г. Ристићу, да и по четврти пут прекупи око себе нову кумпанију за експлоатирање власти у Србији. Што је чувени Филипарт у финансији, то је г. Јова Ристић у политици. Њему није ништа немогуће ни ризично. Пропадне ли једно предузеће, друго је већ ту. Нема сумње, да ће једнога дана српски Филипарт проћи као и његов учитељ у Француској, али ће дотле много жртава пасти под швиндлерском руком.

Два су начина, којима се у овоме часу служи г. Ристић у борби са српским народом. Први је начин мајсторија унашања корупције у народну скупштину. Други је начин — сплетка у двору. Ма да је и сама владина странка у скупштини неупознана; ма да она даје опозицији све нове и нове ускоке, опет је Ристић кадар, да се у критичном часу довије каком изванредном марифетлуку, или каквом очајном јуришу на опозицију и да тим начином освоји неколико гласова већине за своје предлоге. Скупштинска опозиција није организована. Она не долази у седнице са напред решеним и узајамно утврђеним планом рада. На другој пак страни сама влада одржава дисциплину преко својих агената. Министри добијају уредно извештаје о свему, што се говори и ради изван скупштине, те према томе удешавају и своју тактику у скупштини. Пословни ред врши се под упливом владе. Осетили се, да ће пропасти владин предлог, седница се прекида и одлаже, а противници на ново обрађују у корист владину. Не помаже ли ни то, онда се повлачи предлог и чека се повољнија прилика, или се после неколико дана опет износи, са неким малим изменама, које обрлаћеним посланицима послуже за изговор, да гласају за владин предлог. Ако пи то за руком не пође, онда се потегне из буџака како питање, које је у стању да баци ватру међу скупштинаре и да побрка опозицију. Преварели се и с тим, онда се диже хајка противу вођа опозиције, подмеће им се, да иду на буну и преврат, опомињу се „поштени“ људи, да се чувају опасногa друштва, проносе се гласови о неким заверама у земљи, шапуће се о апшењу подозривих људи, — једном речи, помаља се стари династички баук, као сретство за застрашивање плашљивих противника у скупштини.

Ристић је неке од ових мајсторија ваљда већ опробао у нишкој скупштини. Али је главније оставио за одсудну битку. Та још није дошла на ред измена закона о патентарини. Још није поднешена реформа закона о штампи. Још се није појавио у скупштини славни буџет за идућу годину. Још нису посуктале интерпелације о злоупотребама полицајске власти.

И када би скупштинска опозиција у тим важним питањима била у већини, и онда би било питање: би ли кнез одпустио Ристића, или би распустио скупштину, а Ристићу поверио да састави сасвим ново министарство? Ако је истина, што се у Србији тајно, а на страни јавно говори, онда у таком случају кнез Милан не би смео да уради ништа без одобрења Ристићевог. А пошто је Ристићева дивиза: „главу дајем, власт не дајем,“ то је врло вероватно, да би послушни кнез без приговора потписао указ о распуштању скупштине. Шта више, ми у том уверењу идемо тако далеко, да се неби зачудили, када нови избори неби наређени били у законитом року — када би, дакле, и устав погажен био. Видели смо, да је у данашњој Србији много којешта могуће, па зашто неби било могуће извршити и мали државни удар, када је у питању министарска власт човека, о коме се вели, да се кнез не може и не сме растати с њиме!

А зар то не личи на оно, што се у Нишу збива? Зар би Ристић и после толиких доказа, да му је у скупштини одзвонило, терао мак на конац, мрвећи своју партију у кабинету, у коме се министри мењају као коњи у мезулани. Не значи ли то испробати сва „уставна“ сретства, па онда казати народу: све смо покушали да скупштину задовољимо, а кад ништа не поможе, ми смо је морали распустити?!..

ПОДЛИСТАК.

ОПОРО АЛИ ЈЕДРО.

(7-ми наставак.)

Срећом затече Јоцан биртију скоро празну; само Клаус, који је тек с пута из оближњих села дошао, седео је у једном углу и делио је комад црна леба са својим двема псинама. Клаус није био тако разговаран а и Јоцан није био за говор расположен. Он наручи у кујни кајгане — јело, које је он у свом животу најрадије јео. Леб и сланина би такође могли поднети; али после тако ђавог дана осећао је потребу, да нешто на то потроши и уз то да сврши и са својом готовином. То неколико грошића грче се тако усамљени, мишљаше Јоцан.

Кристица, крчмарева ћерка, донесе кајгану и чашу пива, метну обоје пред Јоцана и седе до њега за сто, наслонивши се на оба лакта. Јоцан је иначе Кристицу увек као лепу девојку гледао; али, како се Грета синоћ на њу тужила, не изгледаше му више лепа, и баш га ћераше то, што се непозвата крај њега посадила.

Но Јоцане, па како је? рече Кристица.

О, добро! одговори Јоцан, гурнувши у уста приличну комадешку леба са кајганом.

Код кога си? питаше Кристица даље.

Код тебе, одговори Јоцан, пошто за оним залогајем други угура.

То видим.

Па што питаш?

Гле јако, од кад си се тако понео?

Од како си се ти у моје лепо лице заљубила.

Тако! ко то каже?

Ти сама! Та не скидаш очију с мене.

Тако! рече Кристица, устајући; видиш ти њега? Ваљда смо господину солди лоши, што не носимо увек чарапе и ципеле као учина Грета? И што се не чинимо, као да не умемо ни до пет бројати? Али нека добро утуби, господин солда, није све злато, што сија. Правити се свет, а за људма чезнути, то да боме да се слаже, а ко ће још пре божића бити жена Јакова Кернера — и то знам. Није него још нешто, она ће за таку гладницу солдата поћи! А после, ти ми мораш моје сукње платити; ја ји не примам натраг, ја ти ји нисам дала да ји подереш.

И у том одјури Кристица кроз врата напоље.

Сад си нашао на праву, рече Клаус, затворивши свој нож, те изиђе напоље а псине за њим.

Јоцан није ништа проговорио, из читаве Кристицине предике чуо је једино то, да ће Грета још пре божића бити Кернерова жена. Зар је то баш заиста тако? Грета је синоћ била тако необична, као никад иначе. Па јутрос оно, сто Кернер ми сам службу нуђаше! Па наравно, кад можемо да бирамо господара или слугу, нећемо се за слугу удати. Оно јест да му се је Грета зарекла, оно кад је он на војску полазио, да никад неће за другог ког поћи, пре ће у воду скочити; али дуге су две године — —

Ту се Јоцан обрте на свој живот за последње две године, из ког изилажаше, да је верност у војника више или мање празна обмана; али ово је сасвим нешто друго, мудроваше Јоцан, а така као Грета није ни једна била. И њу да дам том трбушатом обешењаку? А то ће и бити, ако ја одавде одем и то бог зна на колико. А, то неће бити; пре ћу се и у фабрику продати, пре —

Добро вече, Јоцане! рече некакав крупан глас.

Јоцан подиже главу, коју беше на руку наслонио, и виде пекара Хајнца, где стоји на врати.

Фала лепо, одговори Јоцан.

Но, Јоцане, па како је? питаше пекар тако исто, као што је мало час Кристица.

О, добро! одговори Јоцан баш као и пређе.

Широке усне пекареве скупљаху се на потсмев. Он се посади на столицу, с које је баш Кристица устала, наслони лактове на сто, стиште руке, играјући се палцима, па говораше полако: Слушај, Јоцане, ја сам се промислио. Ја баш не требам слуге, ма да је мој Густи у војсци. Рђава су времена, па мора да се гледи, како ће човек да се прогура. Али ако ти не можеш баш нигде службе да нађеш, оно мислим, да је опет боље да к мени дођеш, него да своју срећу на ком другом месту окушаш и само бадава твоје ноге мориш. Јер, ко што реко, Јоцане, сад је зло, гладно време, па је свуд у около више људи но што је требе. Зато ти млого и не могу плаћати. Шестнаест талира и о дови пар нови чизама а о божићу ново одело. Ако ти је воља —

Чујте, мајсторе, говораше Јоцан, гледајући пекару оштро у очи, да вам кажем нешто, што ће вам даљи говор уштедити. Ви знате врло добро, да ме ни један није тео узети, осим Јакова Кернера, код кога ја нећу да станем; а осим тога знате, да ја нисам рад одавде да одем, јер не би иначе за вредно држао ни једном

Са нишке скупштине.

(VI. седница од 16. новембра 1879.)

Председник: Господо! Одређен одбор за састав адресе готов је с послом, но у одбору догодило се то, да је начињена адреса одборске већине, и адреса одборске мањине; сад ће се прочитати одборски извештај, па ће се за тим читати адреса одборске већине, а после одборске мањине. Изволте саслушати.

Секретар Свет. Карапешић чита одборски извештај приложен под /. који гласи:

Народној Скупштини.

По одлуци скупштинској од 7 овог. мес. сва три одбора скупштинска с председништвом и секретарима њеним, састајали су се и саветовали о адреси, која би се поднела Његовом Височанству као одговор на престону беседу, којом је овогодишња Народна Скупштина отворена.

При испитивању и гласању, чланови сједињених одбора, поделили су се на два мишљења. За једно од ових изразило се 22 члана, а за друго 9 чланова.

Обадва мишљења нашла су израза, у нарочитим нацртима адресе.

Сједињени одбори, имају част у прилогу под 1 поднети адресу већине Скупштини на решење.

У исто време подноси се под 2 и адреса мањине.

У Нишу 15 новембра 1879 г.

Председник Скупштине Туцаковић с. р. Потпредседник Вуја Васић
Известилац већине Светозар Карапешић.

Чланови одбора већине:

М. П. Блазнавац, Т. Стајић, А. Бабовић, Марко А. Лазаревић, К. Алковић, Милан П. Брачинац, Г. Гавриловић, Н. Радовановић, А. Петковић, Р. Тодоревић, С. Живковић, Светозар Карапешић, Ђор. М. Ђорђевић, Димитрије Миловановић, Р. Милошевић, Димитрије Стојановић, Протојереј Јак. Павловић, Ст. Поповић, Рака П. Кукић.

Председник: Господо! Изволте чути адресу већине одборске.

Секретар С. Живковић чита адресу одборске већине под 2. приложену, која гласи:

Ваше Височанство

Премилостиви Господару!

Следујући позиву Вашег Височанства ево нас поново у старославном граду Нишу, да се искупљени око свога узвишеног и родољубивог владаоца договарамо о срећи Србије и о напретку народа српскога.

Многи су тужни параштаји српски преминули, а једва су у најмилијим надама својим далеко у будућности сагледали, да ће ово, природом и историјском судбом за велике догађаје означено место, бити скорим намењено, да постане ново важно средиште; одакле ће се у наше старе, славом царева и краљева српских испуњене крајеве, ширити нов културни и политички живот, који је пропашћу државе српске на Косову прекинут био.

Како је срећан садашњи појас! И колико су неописаном радошћу обузети представници народни, којима су кроз векове жудно очекивани тренутци пали у део, да уза витешког Обреновића IV. славом обасутог добитника независности српске, учествују у великом делу државног развића Србије.

Господару! Народна Скупштина примила је с великом радошћу саопштење у престоној беседи о успесима, које је влада Вашег Височанства постигла на путу неуморног рада за утврђење наше, крвљу народа српског стечене, а благоволењем јевропских сила признате независности. У колико је тежа и с већим жртвама скопчана ова драгоцена тековина, у толико ће је већма народ српски умети да чува и брани и у толико ће трајније и дубље остати захвалан великим и просвећним силама, које му у делу ослобођења или пружише руку помоћи, или његова народна и човечанска права узеше под своје окриље.

У овом смислу мило нам је, што су не само силе потписнице берлинског уговора дале свечана израза своме расположењу према држави српској, поставивши код Вашег Височанства своје заступнике онога реда, који новом положају Србије приличи; но и што је краљевина Белгија скончала с нама редовне међународне односаје.

Као што нам је мило било чути, да су односи наши са суседним земљама повољни, тако је Народна Скупштина захвална и на томе, што је Ваше Височанство енергички одбијало мучке нападаје Арнаута на нашу југозападну границу; а не оцењује труд и заузимање владе Вашег Височанства, да се Србији прибави накнада за штете, које су јој тим нападима причињене.

Особито нам је било драго од Вашег Височанства чути, да је сестра Србије, Бугарска, добивши нов државни живот, потражила да скопча са нашом земљом односе доброг суседства и везе пријатељства, која су међу та два народа од векова постајале; и да се Ваше Височанство жељи новог бугарског владаоца радо одазвало.

Један од значајних последака наше ново-добивене независности без поговора је и самосталност наше народне цркве. Васионска цариградска црква, као мати другим православним црквама, мудро и достојно оценила је нови положај српске цркве, и следујући своме високом позиву, као хранитељка мира и љубави хришћанске, дала свој благослов независном владаоцу и народу српском. Овај срећан догађај наговешћује, надамо се, и срећнију будућност међу напаћеним народима истока, којих цркве, у старије доба, раздвајајући се врховном управом, остављаху кад што траг омразе и несложе са свима њиховим немилим последицама.

За овај леп успех, којим се завршује један низ историје наше народне цркве, а почиње други нови и сјајнији на путу, којим ју је Сава Немањић био повео, Народна скупштина благодари Вама, Господару, признајући Ваш и Ваше владе успех у овом народном делу.

Не мање и правичношћу сила извршено одређење наших нових граница испунило нас је захвалношћу. Србија, ценећи високо добитке од свога новог међународног положаја, настаће свом снагом, да се развитком унутрашњег државног живота спрема за велике народне и културне задатке, који су јој незином историјском судбом у овом крају света намењени.

Исто тако уверени смо, да ће влади Вашег Височанства поћи за руком, да питања о трговачким уговорима и о јурисдикцији над странима држављанима изведе и уреди у оном духу правичности и узајамности, којим се цивилизоване државе новог доба одликују, и који је српском народу вазда био прирођен. У том погледу са захвалношћу примамо резултате, који су до сада добивени, или су приуготовљени, да се остваре.

После знаменитих и срећних догађаја, којима се Књаз и народ српски, угледајући се на своје претке, на бојном пољу прославише, дужност је и позив народног представништва, да сву бригу и старање своје поклони великим питањима и потребама нашега унутрашњег државног развића. Материјални и морални живот народа захтева разумну, снажну и непрекидну негу, те да све изворе и особине своје развија срећно и природно, са прошлошћу и садашношћу својом сугласно а постављеним задатцима у будућности доследно, како би и са напретком осталог света, по могућности упоредо ступао.

У том смислу Народна Скупштина прихватиће с пуном готовошћу све предлоге, које ће јој влада Вашега Височанства поднети; и труд и потпора народних представника неће изостати нигде, где год се за срећу и напредак Србије и српскога Владаоца, а за срећу и напредак Србије и српскога народа буду тражили.

Нарочито ће се Народна Скупштина потрудити, да озбиљно и достојно испита и у договору са Вашом владом реши предлоге о унапређењу наставе и о развићу просвете народне. Даље, предлоге и питања о савременим потребама народне привреде и радиности, као основе народног благостања, чему ће без сумње бити од велике користи народна банка, ако би се скорим могла остварити. У свези с овим, било нам је повољно разумети, да је ковање наших златних и сребрних новаца у пуном извршењу и да ће употребе нових мера скорим ући у живот, чиме ће сабраћај и трговина наша са страним светом добити већи полет.

Исто тако и предлози, који би нам се поднели а односили би се на важно питање о железници српској, биће предмет нашег озбиљног старања и проучавања; као што ће и законски предлози о установама за чување народног здравља наћи у народном представништву сву ону пажњу, коју по своме великом значају заслужују као услови и основа свеколиком народном и државном напретку.

Што се тиче питања о аграрним одношајима у ослобођеним пределима, Народна Скупштина стараће се, да у договору с владом Вашег Височанства а у духу правичности реши предлоге, који би јој се о том предмету изнели.

Господару! Као год што смо готови, да са своје стране учинимо све, што нам дужност, савест и родољубље налажу, те да се на част и славу Књаза, у корист земље и народа а у сугласности с владом Вашег Височанства реше предлози, који ће нам се за трајања овогодишњих седница изнети; тако се поуздао надамо, да ће влада Вашег Височанства обратити свуколику бригу и старање, те да се по могућству и сугласно са жељама и потребама народним, проуче и за решење приуготове неки важнији предмети и предлози, које би Народна Скупштина имала са своје стране представити и препоручити; као што би нарочито био предлог, да се неки постојећи извори финансијски поправе или новим другим замене и предлог односан за проширење закона о печатњи.

Господару! Народна Скупштина, свесна свог позива, неограниченом одношћу према Вама и Вашем славном дому приступа свом великом послу, молећи вишњег Бога, да закрили Књаза и народ српски, и да мудрошћу и родољубљем испуни дух и срца свију српских синова, који су позвани, да о срећи и судби наше миле отаџбине одлучују, те да опште наше дело уроди оним благотворним плодом, којим ће се садашњост и будућност Србије и Српства осигурати.

У то име кличемо једнодушно:

Живео Витешки Књаз Милан М. Обреновић IV!

Живела Књагиња Наталија!

Живео Народ Српски! (Наставиће се.)

У **Бечу** су 6. о. м. после чланова угарске делегације изишли чланови аустриске делегације пред цара и поздравно га је у њихово име Шмерлинг. Цар је и угарском и аустриском беседнику одговорио у истом смислу. Главна места тог отпоздрава су ова. Напомињући споразум са немачком царевином, вели владар, да му тај даје јако јемство за то, да ће опште умирење наступити, које мирном делању осигурава потпуно развиће. Па и ако нису сви болови после рата у турским земљама престали, саме се ипак очекивати, да ће доследно извођење берлинског уговора на балканском полу-острву потпуни мир а уза-њ и боље прилике донети. Спомињући задаћу своје владе, да напуштеношћу и заплетима вековима искушаване земље Босну и Херцеговину благодетима реда, сигурности и културе обрати, наводи заузеће разних гарнизонских тачака у ново-пазарском санџаку, које су у смислу берлинског уговора и у договору са султаном чињена, па додаје, како се услед повраћајућег се мира могоше нека војена одељења кућама повратити, што је учинило, да се испунило оно, што је владар лане као цел ставио: да ће се идуће године управа Босне и ерцеговине њиховим сопственим сретствима подмиривати моћи. Напомеунв предлоге, које ће влада делегацијама поднети, заврши краљ своју беседу апелом на патриотизам и увиђавност делегационих чланова.

У седници **господске куће у Бечу** од 6. о. м. усвојен је војени закон са §. 2. наново и изабрата је комисија од 9 чланова, која ће преговарати са комисијом посланичке куће од толико исто чланова, која је такође тога дана у седници посланичке куће изабрата.

„Преса“ јавља под 6. о. м., да опет изгледа, да се владин предлог у посланичкој кући неће усвојити, пошто либерали жестоко против њега агитују и позвали су бираче, да својим посланицима припрете неповерењем, ако буду за владин предлог гласали. Још једини је изглед за усвајање војеног закона, ако преговарачка депутација поднесе одлуку, којом се усваја десетогодишње продужење.

Изабрата комисија од обе куће царевинскоге већа у **Бечу** држала је 7. о. м. своја већања о војеном законском предлогу. При гласању се усвоји § 2. са свима против јединог гласа уставоверца Рехбауера. Тога истога дана на вече искупи се и клуб либерала, који је највеће сметње правио усвајању овога предлога, — и усвоји са 37 против 30 гласова § 2. владиног предлога; њих 7 су се уздржали од гласања. И тако се после ове пробе надају, да ће овога пута — трећи пут — владин предлог у царевинском већу потпуно усвојен бити.

Из **Босне** добијају пештанске новине по страннутицама вести о побуни у Брчком округу, о којој се званично ништа у јавност не пушта. По тим вестима је војвода Виртемберг већ 21. новембра брзојавио војеном министру, а 22. ист. послато је 9 батаљона под вођењем два мајора, као потпора додато им је једно одељење хусара. За војском је отишла комора са раном за два дана. Та се експедиција тајила и било је забрањено свима војницима, да о томе иком шта прослове. — Босански завојевачи наручују дописе за новине у „правој“ Аустро-Угарској, који требају јавно мњење те меродавне државе да увере, како има у Босни топлих жеља за западњачком цивилизацијом, те да би се ова што пре тамо почела протуривати, која је у ствари само звучна реч а иначе нека чудна смеса корумпирајућег парламентаризма са назадним апсолутизмом а заогрнута немштином, мађарством и хрваштином, која последња засад плива на површини. Тако збрканој „цивилизацији“ да боме да не могу Босанци у вољи бити, који су у већини православни срби и мусулмански турци — дакле „варварски источњаци,“ те није ни чудо, што мађарске новине доносе дописе, бајаги изразе босанског јавног мњења! — у којима се иште разрешење општинског претстављништва **Сарајевског**, пошто је ово својим нехатом и урођеном равнодушношћу неспособно за западњачку културу. Тако ће дакле морати културтрегери узети све у своје руке, па кључати тај народ том разглашеном културом. Ми знамо, да оваки дописи не долазе, да изазову на размишљање јавно мњење, те да се види правац овога и да се према томе што предузме, већ просто — они долазе после, пошто је умишљај или жеља, која се у њима изражује, закључена ствар, и они су само спрема на скоро изведење. Тако се и у последњим таким „изјавама“ из Босне жели разрешење сарајевског већа и постављање сарајевског политичког округа, чији ће начелник руковати и са општинским стварима сарајевским. — Ми мислимо, да ће ти културтрегери поред све своје цивилизаторске мудрости доћи у такав теснац, где ће своју мудру политику од данас проклињати. — Последњег новембра искупили су се сви окружни начелници Босне и Херцеговине у Сарајеву ради зготављања једног предлога у ствари аграрног питања за министарство. Скуп те комисије био је одређен да 8 дана потраје. Шта је досад свршио — не зна се још; сигурно ћемо и на то чекати, као и на све остале вести из Босне и Херцеговине, — још који месец дана.

од вас да се понудим. Зато ми и дајете тако мало, десет талира мање, по што је најамница остали слугу; али ви сте сасвим добро прорачунали, да ћу се ја код вас најмити; но немојте ипак мислити, да сам ја с крушке пао, па не видим, како ме ви без сапуна бријете.

Пекар жмиркаше својим надувеним очицама, као да би велио, само кад се ти дајеш бријати, све једно ми је, а чинио ти то радо а не чинио; али он не теде ту мисао и казати, већ продужи даље, као да је Јоцан већ рекао да пристаје: Лепо, Јоцане, то можеш ома сутра рано к мени доћи, и шта сам оно још тео рећи, Јоцане, ти не можеш код мене ноћивати, било је и са Густи кубуре, а са мојим девојкама, Јоцане, немој да спрежеш, ако мислиш да останемо добри пријатељи.

Ви говорите, као да сте ми већ госа, рече Јоцан.

Пекар се опет чињаше као да ништа не чује или нешто сасвим друго, па рече: Лепо Јоцане, ево ти капаре; и он извади из џепа од прслука један талир, па га метну пред Јоцана на сто.

Јоцан гледаше замишљено у талир а после га одлучно стрпа у џеп, пружи пекару руку и рече: Лагао би, кад би рекао, да радо ступам код вас у службу, али зато нећете ви штетовати, ја ћу вам поштено радити и ви се нећете имати за шта на мене потужити. А ако ипак што узимате, кажите ми поштено; ја сам доброћудна хуљица, па могу и коју горку поднети; али ви знате, кад је мера пуна а оно прекини.

Лепо, Јоцане, рече пекар; а сад ајд мало са мном преко, да ти покажем, одакле ћеш сутра започети.

(Продужиће се.)

«Фремденблат» извешћују о скупштини арбанаских поглавица на **Гусињу**, која је била 3. о. м. и пред турским часницима од Плаве и Гусиња донела је закључак, да се опиру Црној Гори, ако би ова хтела те округе да поседне. Председник Али-бој изјави у име народа, да овај мора позив портин на полагање оружја одбити. Ово се је јавило Муктар-паши, као и Назив-паши, косовском валији, који је такође с њим у Пећи, а њега умолише да ово порти саопшти. Вели се, да су и претставници арбанских католичких племена за отпор против Црне Горе. — Са **Цетиња** добијају бечки листови такође о тој ствари ову вест: Из Скадра се јавља, да је Муктар-паша по портином налогу повукао своју главну војску у Призрен. У Пећи су остала само два а у Ђаковици само три табора посаде.

Из **Цариграда** извешћују «Пол. Кор.», да је деловођа руског посланства изјавио Савас-паши, да Русија никако не захтева посредовање изасланика берлинских потписница, само препоручује најтоплије порти, да упитну предају мирним начином што већма ускори. — За Новикова, који је за руског посланика у Цариграду наименован, говори се, да ће почетком јануара тамо стићи, и у посвећеним круговима се то наименовање тумачи, као неоспоран знак мирнога обрта.

У **Бечу** дознају, да је петроградски кабинет предложио потписницама берлинског уговора, да се закључци свију делимитационих комисија, које су на балканском полуострву пословале, поднесу конференцији на претрес, која би била састављена из посланика у Цариграду.

О грчко-турској ствари јављају из **Цариграда**, да су грчки комисари турским изасланицима послали споменицу, у којој одређују нову границу северно од долина Кламаса-Пенеуса и иште од отоманских делегата коначно одређење пограничне линије. У противном случају сматраће они будуће конференције као излишне и поискаће из Атине нова упутства.

Из **Беча** јављају, да је одзивање Новикова из Беча и замењивање са Убрилом бечком кабинету већ саопштено.

Бечким новинама јављају из **Петрограда**, да резултати истраге, коју је предузело треће одељење услед последњег атентата, — изненађују својом чудноватошћу; јер — како ти известиоци веле — налазе се у најближој царевој околини личности, које су у свези са нихилистама. Услед тога, вели се, да су и неки дворски часници затворени, те је могуће да ће судске расправе у тој афери бити тајне.

У седници француске коморе у **Паризу** од 4. о. м, интерпелиса посланик Локроа министра правосуђа због употребе делимичког закона о помиловању, које се не употребљује у смислу коморе, те су искључени млоги од амнестије, који нису злочине починили, тако н. пр. Рошфор. Министар Лероаје одговара, да је закон у правом смислу употребљен и вели, да је интерпелација противуставна, пошто председниково право помиловања не потпада под контролу. (Крајња левица протестује.) Митистар узима на себе одговорност, па наводи писма, којима су непомиловани осуђеници грдили и вређали председника републике. Кабинет са ослобођењем ових не би учинио своју дужност, јер земља жели пре свега мира. Министар Фери потврђује, да се сви министри саглашавају са разложеним мњењем Лероајеовим и вели, да су чланови комуне тако исту одговорни, као и сви чланови једнога кабинета. Радикалац Клемансо побија министарство и уписује му у кривицу, што је осујетило процес против владе од 16. маја а одржава искључење неколико стотина републиканаца. Даље му је пребацио, да против штампе још употребљује законе из царевинског времена и вели, да је за слогу републичке странке нужан рад, нерад министарства цепа већину. Окренувши се Гамбети, вели: «Ново министарство треба нових људи«. Пошто Вадинктон изјави, да би просто прелажење на дневни ред било исто, што и неповерење министарству, то се прости дневни ред одбаци са 246 против 100 гласова, од којих су 75 били републикански, а 25 бонапартистички. Затим се усвоји овај Лаверњев предлог: «Прикључујући се назорима изречених од стране министарства и одобравајући објашњење о употреби закона о амнестији, прелази народна комора на дневни ред» са 234 против 55 гласова. Десница се уздржала. Најновијим декретом помиловано је још 150 комунарда.

Енглеска војска у **Авганистану** нашла се у небраном грожђу. Генерал Роберт је опкољен од непријатеља и пресечена је свака свеза између њега и главне војске, те не стижу никакве вести у Енглеску, и услед тога лондонски листови јако нападају на главну команду и на владу, која није учинила нужне припреме, већ је трубила, како су ратне тешкоће у Авганистану савладане. Робертову лагу сравњују са оном у Ислунди, ма да није губитак баш толики био, али је Роберт у опасном положају, пошто је опкољен од 30,000 непријатеља. Сами владини листови веле, да се сад Енглеска мора најжурније извући из заплета са оном непојмљивом и кобном земљом авганском, пошто је војничка част већ спасена. Авганци нису хиндуси, те се не могу истребити; па зато их ваља оставити себи самима. — Новија вест са бојишта, у намери да утишава, извињује Робертова узмицања заузимањем згоднијих положаја — као што се то увек наводи, кад се мора натраг — а да је повлачење извршено са мало губитака. Како је генералу Роберту победа кисело грожђе, показују даље ти улепшавајући извештаји, наводећи, како ће он ступити у нападај, чим се у Шерпуру удеси, али — додаје тај извештај карактеристично — није вајде за узимати горе, које су на врло мучном земљишту и далеко су од Шерпура, догод је непријатељ у великом броју. Па даље спрема тај извештај и на веће несреће а уједно их и ублажује тим, што наводи, да ће се непријатељ због нестајања ране морати разићи, али — вели — напуштање Кабула ће их охрабрити, да се дуже одрже, него што би иначе то било могуће, па онда је могуће и да се непријатељ и на савезним линијама узбуни, као што су нека писма и уваћена, која народ на то позивају. — С друге стране јавља генерал Гуг, да су се пред његовом војском сва племена побунила, те је ступање унапред без поновљене помоћи немогуће. Брајт је одаслао помоћи, у колико њему није било нужно, али ипак на закључку вели тај извештај, да ће бити нужно умножење војске, ако се не разиђу племена сама, кад виде да на генерала Роберта њиови устанци никаква утиска не чини. Тако извештај, а ми велимо, да ће енглези свакојако морати нову војску слати, ако ће опет да спасу своју «војничку славу»; јер се досад нико није сам разилазио, ко год је устајао обрану своју.

ДОПИСИ.

У Митровици 1. декембра.

Ви се тамо на све стране мрзнете, а ми овамо још нашом топлом Савом пловимо, но ако овако још мало потраје зима, биће и код нас «без ивера на води ћуприја», те ћемо онда мало лакше са прекосавском браћом пазарити, а о добрим гласовима и каквом беријету нема ни говора тамо у Србији, народ осиромашио горе но код нас, а влада га вара, не исплаћује му реквизицију а ни интерес на присилни зајам, те облигације од овога зајма покуповао је будзашто Хаци-Тома и дружина, међу којима је и чивута, те с њима ћаре. И народ је у свему осиромашио, те се сиротиња гомила из дана у дан, а то је ваљда влади по вољи, која вазда виче: Нашто напредни радикалаца социјалисте, кад у нас нема за њих поља као на западу, ни та безкућничка силна сиротиња. О слободи пак, за коју се непрестано викало, да се за њу војује, нема ни спомена, јер полицајски је притисак тамо гори него код нас у Бахово време, а к томе каишарења, подметања и лажна сведочанства су на дневном реду, и то је тако, да се већ више и не крије.

Ово што вам пишем, све сам мојим послом по Србији путујући сам искусио, видио и од поузданих људи сазнао. Шта ће из овога бити, то сам бог зна, али да народ све већма опада и пропада и морално и материјално, о томе нема сумње. Сада баш читамо у немачким новинама, како је кнез Милан био у лову, и ту се случајно окинула пушка његовога ујака Катарџије, те је погодила дра Владана Ђорђевића некадашњега омладинца у руку и у утробу, те сада лежи болан у двору и лечи се. Тако је то, Владан некадањи омладинац и списатељски крадец, а као што приповедају и подводник, који је викао и дерао се против тиранчића и Обреновића, а затим им папуче лизао и теменао, само да дође као што је сам рекао, до 15.000 дуката, а онда да слободан човек буде, сада је примио један део награде, јер да је сву награду добио, не би ни погом макао. Један брат из Србије који ствари добро познаје, приповедао је овим поводом, како је то код Обреновића већ исторично, да се пушке намењене онима, које они или њихова својта не трпе, случајно окидају, а то је бивало за важније људе него што је Владан, а за Владана рече, да се чује да се ово «случајно» због неких врло деликатних ствари догодило, у којима је сплеткама и Владан обично свој део имао. — Што ми још о његовом положају на двору нишком говорише, готово није за јавност, за то ћу за сада и прећутати. Шта ћете, кнежево папче кнежева пушка убила, а да се замете траг од куда је, зато одмах то као важну ствар брзојавом у свет пустише.

Овде вам нема за сада никаквих баш замашних новости, јер са престанком борбе у Босни престаде и свака живахност. Из Босне слушамо јад и невољу, и за многу обест хрватских чиновника, који су у својој заслепљености ради да србе збришу са лица земље.

Овде је код нас у околини зло по сиротињу, за порезу се ради немилице. Свако место има свога егзекутора, или као што га бошњаци зову «зулумбашу», те ови немилице вуку од сиротиње све што нађу, само да порезу подмире, сваки се готово дан продаје овде на пијаци на дражби за порезу заплењено сено, марва, покућство, храна, вино, ракија, хаљине, коњи, кола и т. д. и то наравно све у бесцење, те кад се намире трошкови једва што и остане за порезу.

Страшна слика нашег газдинскога стања. Па људи није да неће да плаћају, него баш не могу да плате добровољно порезу, јер немају ништа друго, него што им је најнужније, па од тога не могу сами добровољно да се раставе, док их силом не раставе. То вам је мерило народног осиромашавања и тешке и велике даварике, јер док вам је народ мање давао а више чега но сада имао, плаћао је и без «зулумбаша» а сада једва и они што накупе. А и како да се неће тешко плаћати, кад је сада пореза петороструко већа но што је до 1848. била, и као што веле да је државна пореза три пута већа него што има васколике новце наше државе у промету, те тако док се покупи и кроз државне касе у толико пута прође и до народа опет дође, те да га опет на ново купе, те мора оваких невоља бити, а ваши земаљски сабори о јаду народа и нехају, јер још се незна ни за каква животна питања да су решили као што ни наше власти то не чине. Кад ће боље бити, то нико незна, нити се бољем скоро нада. Ми сада имамо одавде преко Руме-Прига пут до Варадина каменом посут, те је на ту страну саобраћај опет мало лакши.

Наша општина, да би се курталисала квартирања „катана» којих овде сада имамо, сазидала је споразумно са војеном влашћу касарну, а кад се почела зидати, ишла је и војничка комисија и казала је да је добро, а сада кад су им наши предавали касарну, а они чинили примедбе и замерали, и примили је тек као «пот касерне» — за нужду, — те сада плаћају само 2 новчића од момка општини, а онако да су је као добру касарну примила плаћали би бар још 10 новчића од момка. — Вешти људи знаду да штеде.

Наш бивши начелник Младен Коларовић адвокат, умрьо је још пре више месеци, а утешитељ младе удовице, поп Штева Анђелић хоће сада да се жени, те је веле искао и дозволу за то. Кад се ожени поп удовац по ново он онда може све дужности свештеничке вршити, само не може службу служити; ал он ће држати капелана, који ће место њега служити. Рад је да има деце, јер и он и влад. Герман до сада су «безчадни.»

Младен Коларовић је био поштена, отворена и искрена душа, и на нашим саборима држао је са напредном странком а био је наш заступник при деоби наших крајишких шума и много нам својим заступањем користио. Сви који га познаваше жале што је тако још млад умро, — било му је 47 година. — О раду нашега последњега сабора, врло се неповољно суди, који о том мисле, а маса народа готово да је равнодушна, јер за сво време овога рада није видео никакве користи а сада је имао прилике да види грабежљивост наших неких попова, којима је једнако у устима «уређење плате», као да их народ не плаћа. — У опште се осуђује млако, лењо, незналичко држање тако зване «народне странке» на сабору, према нападају на нашу самоуправу и сужавање исте, и то још по предлозима саборског одбора. — Наши туркоси сада ликују, јер веле, да је на овом сабору више у корист калуђерске самоволе учињено, него што је и владика Анђелић са својом четом желио.

Нашима је многима овде жао и чудно, зашто да није наш посланик, свештеник Јеврић, из Јамине, изабран у саборски одбор, кад је он један од наших најваљанијих и најинтелигентнијих у архидијецези, а то се с' тим више чуде, што је прошлога сабора био биран као заменик саборскога одбора, и само је на жељу Милетића одустао. — Зашто сада није изабран приповеда се овај узрок. О садањем сабору састану се попови посланици у саборској дворани на конференцију, да се договоре, како да се лакше и што боље од народа наплаћују за свој рад и нерад. Између простих питања главно се око тога вило: «како ће удесити, да им се плата што уредније издаје» те реше да би најбоље било да купе половину порезни уреди и њима да месечно издају, од народа да се истерују са другом порезом и наметом, а да би се осигурали да ће се тај њихов закључак и од владе примити, то реше да иду да питају комесара Станчића, да ли он мисли да ће влада тај њихов закључак кад сабором прође потврдити, и према томе издати наредбу на порезне уреде. — Сад је било питање ко да иде комесару без одређења саборскога «као противник народа и неуздан човек». Ово су употребили С. П. и неко други, кандидати за саборски одбор за то, да спрече избор Јеврића у саборски одбор тиме, што га замолише да он оде комесару Станчићу, и да се упита. Јеврић послуша браћу и оде комесару Станчићу, те га упита о горе споменутом. Дамјан Јеврић ово није крио, али неки употребише то, да га изтисну из кандидације у саборски одбор, те на његово место да дође С. П. који је више калуђерско дете, него слободан радни човек. За Јеврића Дамјана приповедају, да га је то тако дирнуло, да је одмах чим је сазнао резултат избора саборскога одбора отишао из Карловаца кући. — Наш световни посланик Милекић, он нам приповеда опет, да је приликом ревизије народ. фондова, нашло се кијамет штете што је проузрочена, не од саборског одбора, него од пређашње «асистенције, коју би асистенти» морали накнадити, и као да је на ово смерао и предлог мањине ревизионог одбора. — Штета што тај предлог одборске мањине није образложен и јавности предан, те да се види у чему је ствар.

Овде се са малим изузетком неколицине «туркоса» сваки радује што је Милетић опроштен затвора, али многи замерају што су потегли по примеру кошутоваца у Мађарској — који

су кошутовом оцу дигли споменик баш ту наскоро, да и Сими Милетићу после смрти камени споменик диже, кад су запустили да се за живога пита. — Ми коремо наш прост народ да на сараче и друге излишне ствари не троши, а овде му ево примера дајемо. Не, ја нисам противан спомену Сими Милетићу као оцу Милетића, али сам противан начину, којим се тај спомен диже, каменом на гробу. — Овај камен и спомен држим да је противан и самим назорима дра. Милетића, јер сам имао прилике овде у Митровици јавно из његових уста чути његове назоре о оваким каменим споменицима, о крштењу деце и т. д. Та свак зна, да је материја вечита и само да свој облик мења; за то мислимо, да би много бољи — много паметнији, зрелији, целисходнији и достојанственији спомен био, кад би се народ позвао да прилаже на оснивање каквога фонда за народне потребе, на пример за оснивање књижница да народ у сваком селу и општини, а томе фонду да се дода име Милетића, те кад би се настало, уверен сам да би се за коју годину новелики фонд скупио, који би много достојнији споменик био од камена, за који ће какав туђинац добру хасну одерати, а на гробу ништа користити неће, а Милетићу ће врло малотрајан споменик бити.

Држим да би ово и Милетићу пристојало, да овај правац овом спомену даде.

Наши трговци воде много бригу о том, кад ће се и хоће ли се земунско-пештанска железничка пруга скорим почети градити, очекујући отуда бољег берићета по наш Срем.

Наш прота све ликује, што је „Милетићева конзисторија“ срушена.

њ. У **Сомбору** 25. новембра. (Свршетак.)

Председник Н. Ђ. Вукићевић. Ја се не могу никако слагати са овим предлогом из разлога тога, што држим да ће учитељи боље науку вере предавати, па би ми баш с тога жао било, ако је предлагач имао то на уму те зато и предложио, што је и он уверен, да они (т. ј. свештеници) неће тај предмет обрађивати у нар. школи онако као учитељи, јер било је времена, да су свештеници као катихете свуд делали, па с тога што свештеници не радише онолико уколико би требало, био је баш затим и сам г. др. Ђ. Натошевић, да се од њих одузме и учитељству преда. По обећању моме ја ћу као ваше мњење поднети анкетној комисији, али га бранити не могу, него ћу затим бити да и на даље остане у верозаконској нашој школи, да учитељ предаје веронауку. — А што је овде речено, да је вика на наше млађе учитељство, да су већином атеисте, ту има нешто и истине, а ако они држе да то није истина, ето им баш прилика где би баш побили ту тврдњу. А друго свештеници имају своје црквене дужности доста и то такове, које случајем долазе те у том случају би у време школ. часа школа уштрба имала.

Л Станојевић. Ја се позивам баш на онај нови §. који је сам г. председник предложио, да тамо, где је комунална школа, дужан је свештеник веронауку предавати, па кад тамо неће сметати ништа, заиста неће ни овде и ако то буде свештеницима нека теретна дужност, то зашто онај свештеник, кога је удес баш тако нанео да поред комуналне школе мора се те дужности примити, а тај, кога је удес у друге прилике нанео да не мора. А на послетку оним учитељима, који су и црквени певци, нек им се одреди достојна награда за то па онда неће ни свештеник из неког патриотизма предавати науку вере, а ни учитељ опет из патриотизма неће бити црквен певац. И дотле до год се учитељима не одреди награда за појање, ја сам за предлог Коњевића.

Ј. Благојевић. Да су нам школе под стручним месним и окружним надзором, ја би први био из начела за то, да учитељ предаје све предмете па и науку вере држећи се у свему дидактичко-методичких правила; али пошто смо сада под главним надзором епископа, под окружним пак протојерејским, то држим, да ће конзеквентно томе следовати, да месни управитељ буде свештеник, па до год смо у таким околностима, морамо желити да свештеници предају науку вере, да им се тиме даде прилика, да се боље упознају са унутрашњим радом школским, па када се њиме упознају, научиће боље ценити и учитељски рад па тиме и самог учитеља, те ће даном приликом као природни члан општине и углед учитељски подизати. Тиме мислим да ће се избећи и размирице између свештеника и учитеља. — За тај сам предлог још и за то, што желим неку узајмицу између цркве и школе, па догод је учитељ црквени певац дотле и свештеник ваља да је вероучитељ. Што се вели да свештеници неће хтети то радити, томе је лако доскочити, ваља и на њих употребити дисциплинарна правила, па ће већ хтети. Ваљда нису једино учитељи људи, који се могу на свашта натерати, па спадало то у њихов делокруг или не. А свештеници ако би се на то натерали, имали би да врше природан свој позив и ништа више.

Већином гласова предлог би примљен као и додати нов §. који овако гласи. §. 24. У српским нар. вероисп. школама дужан је парох у одређене часове децу школску обучавети.

У оним општинама, где би више пароха било, имају међу собом — па и ђакони — разреде подједнако поделити и децу обучавати у веронауци и заједнички с једним учитељем каталог држати.

Она пак општина, која жели за себе једног катихету под сталном платом држати, има и учитељима певцима, сваком за своју певницу, што ће као певац црк. дужности обављати, одредити најмање 100 ф. награде, ако жели да јој учитељи у цркви поју. §. 24. (нов 25.) §. 25. (нов 26.) §. 26. (нов 27.) §. 27. (нов. 28.) остају непромењени.

§. 28. (нов 29.) измењује се овако: Деца сиромашних родитеља и сирочад добијају школ. књиге и осталу учевну спрему забадава од месне црк. општине.

§. 29. (нов 30.) §. 30. (нов 31) примају се без икакве промене.

§. 31. (нов 32.) прима се само први отсек, а оне две алинеје изостављају се.

§. 32. (нов 33.), §. 33. (нов 34.), §. 34. (нов 35.), §. 35. (нов 36.), примају се без промене. §. 36. (нов 37.) замењује се новим почевши од 2-ге алинеје као: У општинама, где има више учитеља, подељују они децу по разредима тако, да ако су два учитеља, сваки од њих држи по 3 разр. где су три учитеља, сваки држи по два разреда.

У том случају ученике првог и другог разреда, где је овако мешовита и школа, може учити и учитељица, која при том и ученице старијих разреда у ручном раду обучава.

§. 37. (нов 38.) изоставља се „ако је могуће“, него се прима „има се попунити учитељицом.

§. 38. (нов 39.) и §. 39. (нов 40.) остатљају се без икакве промене. — И сотим за тај дан би седница завршена.

РАЗЛИЧИТО.

+ Из **Карловаца** нам пишу, да се на пролеће смерају неки премештаји међу настојатељима манастирским. Према томе би у манастир Бездин дошао садашњи архимандрит беочински Василијан Петровић, а садашњи сен-Ђуршки архимандрит, Герман Јовановић повратио би се опет у манастир Беочин. У Сен-Ђурђ пак дошао би архимандрит Самујило Пантелић.

Данашњи најславнији енглески песник **Алфред Тениси** — чији је спев „Енох Арден“ најновији превод Змај-Јована Јовановића — написао је једну драму на основу једне приповете из Бокачева „Декамерона“, који ће се скоро на енглеској позорници приказати.

≈ Двама првим европским народима: француском и енглеском није довољна близина међу **Паризом** и **Лондоном**, која је најсавршенијим саобраћајним сретствима већ тако скраћена, како јој нигде на другом месту на свету равне није, — и већ су мерници смислили, како ће те две престонице зближити на 8 сата растојања. То мисле да постигну железницом, која ће ићи преко мора (канал ла Манш). Од Лондона би ишла железница копном до Бичи-Хида, ту би прешла на ћуприју а с ове на парну скелу, која је 650 стопа дуга и 150 стопа широка, те могу на њој да стану 180 железничких кола (вагона). Скела ће се кретати помоћу лопатастих точкова и шрафова, а својим непробојним кровом биће осигурана против бесних морских таласа.

⊙ У Паризу су 7. о. м. у вече држали свечаност у корист шпањским поплављеницима у Мурчији, на којој је била и краљица Изабела и резултат је био врло замашан.

= У нашој вароши се јако мложи сиротиња, те су отуда и просјаци много чешћи; али има пуке сиротиње и међу оним редовима, који се стиде у прошњу ићи. Ова оштра зима убрзала је то развијање сиротиње тако јако, да су и имућни и меродавни кругови почели о тој врло озбиљној појави озбиљно мислити и радити. Овдашњи немачки листови цртају данашње друштвено стање и стављају му такав хороскоп, да га прњег не би могао ни најжешћи комуниста — који су познати, као „опадачи“ данашњег красног друштвеног реда — изнети. Тој озбиљној и у јавности довољно осветљеној бризи има се захвалити, што су се најмеродавнији кругови престонице наше двојне државе, па и наше вароши покренули на дела, којима мисле, колико толико да ублаже тешкоћу судбе данашње друштвене већине. 3. декембра држале су овдашње женске дружине „и остали човекољуби“ конференцију, на којој је закључено завођење двеју народних кујана: у Фабрици и Јозефштату, које су се јуче, 8. о. м. имале отворити. Даље је у изгледу оснивање заклона за бескућнике. Као замашнија помоћ у овој невољи захтева се давање рада и услед тога заслуге народу. У овом смислу је по налогу угарс. министра грађевине поднет предлог о чишћењу и копању шорокшарског дунавског рукавца, што ће стати 30,000 ф. и чиме ће се дати посла и зараде насељењу острова Чепла.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Од нове године покреће се у Сомбору

„РОДОЉУБ“

лист за народну просвету, привреду и забаву.

Цел је „Родољубу“ да ствара боље изгледе по интелектуално, морално и материјално унапређење српскога народа. Према томе спадаће у његову садржину:

Црквено-народна автономија наша. У томе ће погледу „Родољуб“ критичарским погледом пратити рад свих наших народно црквених автономних власти, просветних завода и школа. Особиту ћемо пажњу обраћати оним предметима што ће имати да се претресају у идућем заседању српско-народно црквеног сабора.

Породичан живот нашега народа. Њега ћемо пратити са васпитачкога гледишта; па стављајући за углед све што је у њему добро, изношаћемо на виделo и све мане његове, предочавајући својима читаоцима зле последице његове.

Домаћи живот народни. Промичући напредовање српских домова, „Родољуб“ ће доносити чланке из свих привредних грана што се негују у домовима српскима, наиме пак: чланке о трговкни, занатима, домаћој и пољској привреди.

Друштвени и задружни односаји нашега народа. Под овим разумемо: друштвени живот ван куће и породице, где има такође врло млого мана, противу којих ћемо морати повести јавну реч и поједина од државних власти одобрена друштва и задруге, што су успостављене у тој намери да промичу просветно и материјално унапређење српскога народа. Особиту ћемо пажњу обраћати задругама Срба занатлија и земљеделаца, донашајући извештаје о њиховој радњи и расправљајући сва главнија питања што спадају у њихов делокруг.

Књижевни претрес. Сваку српску књигу ћемо приказати општинству нашем. Списима за младеж и школи ћемо обраћати особиту пажњу, истичући у краткима цртама добре и зле стране њихове.

Мештанске белешке. Пазећи да лист не добије локалан значај, доносићемо у кратким цртама догађаје из места, понаособ пак: главније ствари из овдашње црквене скупштине и варошког и жупанијскога претставништва.

Забава. Њу би неговали у подлиску, донашајући: оригиналне и преведене приповетке из народног живота, поучне карактерне слике из живота оних мужева, који су промицали културно унапређење појединих народа и васцелога човечанства, приповетке о појединим опште кориснима изумима, одабране песме и друге лепе, добре и корисне белешке што би забављајући поучавале читаоце наше.

Пошто је овај лист намењен целоме српскоме народу, то ћемо се чувати строго научнога објашњавања, у критици ћемо бити праведни и строги а своје ћемо становиште бранити достојанствено, пазећ: да нам перо не води никада мржња и страст.

„Родољуб“ ће излазити почевши од 1. Јануара 1880 год. овде у Сомбору сваке недеље на једном целом табаку.

Цена му је: на читаву годину **4** фор., на по године **2** фор., на три месеца **1** фор.

Претплату прима накладна књижара Миливоја Каракашевића у Сомбору.

Скупљачи добијају 10%.

У Сомбору 1. децембра 1879.

ПЕТАР ДЕСПОТОВИЋ,
уредник „Родољуба,“

У штампарији и издању А. Пајевића у Новом Саду изишле су ове нове књиге:

Енох Арден од Алфреда Тренсна. Превео Змај-Јован Јовановић. Ово је дело наградила „Матица Српска.“ у Новоме Саду, 1830. Цена 50 новч.

Чика Стевине књиге. Бадњак, дарак доброј деци. Св. прва. Са 14 слика. Цена 25 новч. или 100 пара.

О телесном одгајивању деце, по проф. др. Ј. Стајнеру, српски од Дра. Радмила Лазаревића. У Н. Саду 1880. Цена 20 новч.

Српске народне здравице о славама, крсноме имену и другим приликама, како се наздрављају у Боци которској, у Херцеговини, у Босни, у Србији и у Црној Гори. Издање за народ. У Н. Саду 1880. Цена 20 новч.

Завјет иванској градини, босанска приповједка од Ц. Деспотовића. Издање за народ. У Н. Саду 1880. Цена 20 н.

Књиге за школу и народ. Свеска VIII. Почетнице природних наука. Астрономија од Н. Локнера. С немачког превео др. Ђ. Натошевић. Са 17 слика. Нови Сад. 1880. Цена 50 новч.

Књиге за школу и народ. Свес IX. Ђимнастичне игре за српске народне школе. Први део. Просте и редне игре, игре са испомоћи и сметњама и слободне игре у пољу и на игралишту. По најновијим немачким изворима написао Ђорђе Глибоњски, учитељ на срп. виш. дев. школи у Нов. Саду. Са 93 слике. Нови Сад 1880. Цена 1 фор. или 12 гроша чар.

ПРИВАТНИ ОГЛАСИ.

БОЖИЋНИ ИЗЛОГ

СВАКЕ ВРСТЕ

Свилена еспапа
Вунена еспапа
Чипака разне врсте
Белог рубља
Галантеријског еспапа
Шарених штикераја

код

М. КУБИША,

ПРИНЦ-ЕВЖЕНИЈЕВА УЛИЦА.

Одговорни уредник П. Јовановић. Власник штампарија „Народнога Гласника.“ Штампарија „Народнога Гласника.“